

КАМ'ЯНИЙ БРІД — селище міського типу Баранівського району Житомирської області. Селищ. раді підпорядк. села Дібрівка, Жовте, Тартак, Червонодіврка. Знаходиться на р. Немилянка (притока Случі, бас. Дніпра), за 80 км від обл. центру, за 24 км від райцентру, за 25 км від вузл. залізнич. ст. Новоград-Волинський і за 12 км від залізнич. ст. Новоград-Волинський-2 (с. Барвинівка). Навколо К. Б. ростуть мішані ліси. Площа 4 км². Насел. 2803 особи (2001, складає 100,1 % до 1989): українців — 55 %, поляків — 42 %, проживають також росіяни, євреї, білоруси. Перші поселенці з'явилися тут у серед. 19 ст. Їхнім осн. видом діяльності було виготовлення дьогтю. Згодом побудовано водяний млин. Розростанню насел. пункту сприяло заснування у серед. 1860-х рр. порцелян. ф-ки (у рад. період — фаянс. завод, від 2003 — дочірнє підприємство «Кам'янобрідський фаянс» ТОВ «Поліський фаянс», від 2010 не працює). За однією з версій, назва смт походить від річки, яка нібито протікала у тій місцевості, з якої сюди прибули перші представники ниніш. польс. громади. Ймовірно, Немилянка у 19 ст. також мала назву Кам'яний Брід. Існує легенда, що на

тер. сучас. К. Б. був розташ. кам'яний переїзд природ. походження. У К. Б. у 19 ст. оселилася значна кількість євреїв. 1897 тут мешкало 1786 осіб, з них 1527 євреїв. На поч. 20 ст. діяло 3 синагоги. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1919 під час погрому вбито бл. 200 євреїв. Жит. зазнали сталін. репресій, потерпали від голодомору 1932–33. У 1920–30-х рр. у К. Б. значно зросла кількість поляків, особливо після ліквідації довколиш. хутір. системи. У 1930-х рр. К. Б. входив до Мархлев. польс. нац. р-ну (нині смт Довбиш). Від 1938 — смт. Від липня 1941 до січня 1944 — під нім.-фашист. окупацією. До 1980-х рр. діяли кам'яні кар'єри. 1959 тут мешкало бл. 3,7 тис., 1970 — 2,4 тис., 1979 — 2,9 тис. осіб. Нині у К. Б. — заг.-осв. школа, дитсадок; дит. санаторій радіац. захисту, лікарня; клуб, музей історії фаянс. заводу. 1999 хор польс. пісні отримав почесне звання «народний». Функціонують костел св. Терези, церква Івана Богослова, реліг. громада свідків Єгови. Встановлено обеліск воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни. У с-щі проживав поет, журналіст, перекладач В. Грабовський.

В. Й. Словачевський

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Кам'яний Брід / В. Й. Словачевський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-10959>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).